

9.11.2022 Lausunto

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30, 00023
VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO LUONNOKSESTA KOULURUUAN KEHITTÄMISOHJELMA

Ruokatieto kiittää huolellisesti ja asiantuntemuksella valmistellusta kehittämisohjelmasta sekä mahdollisuudesta kommentoida ohjelmaa nostoen esiin seuraavia näkökohtia.

Suomen kouluruokailujärjestelmä on hyvinvointiyhteiskuntamme sosiaalinen innovaatio, suoranainen helmi. On hienoa, että systemaattisesti hoidettu lasten ja nuorten hyvinvointia, kasvua, kehitystä ja oppimista edistävä palvelu on nostettu aktiiviseksi kehittämisen kohteeksi yhteiskunnassamme. Erityisen upeaa on, että kouluruokailumallimme on nostettu kansainväliseen kontekstiin aina vientituotteeksi. Suomi on maailmalla tunnustettu kouluruokailun asiantuntijamaa.

Kehittämisohjelman tavoite kouluruuan arvostuksen lisäämisestä sekä osallistumisen kasvattamisesta ovat arvokkaita tavoitteita. Sekä arvostuksen puute että osallistumisaktiivisuuden vaihtelu ovat olleet pitkään tiedossa olevia haasteita kouluruokailun järjestämisessä ja siksi on hyvä, että asiaan etsitään ja esitetään aktiivisesti ratkaisuja. Kouluruokailun kehittämiskohteissa on hyvin nostettu esiin markkinointi ja viestintä. Viestintä on tärkeää ja sillä voidaan pitkällä aikavälillä vaikuttaa arvostuksen kehittymiseen. On hyvä, että kohderyhmät on kehittämisohjelmassa nähty laajana itse kouluruokailun asiakkaista lasten vanhempiin ja kuntatason päättäjiin.

Kouluruuan kotimaisuusastetta pyritään parantamaan kehittämisohjelmalla ja tätä Ruokatieto pitää erityisen arvokkaana. Kotimaisuusastetta parantamalla voidaan kehittää maamme huoltovarmuutta ja pitää huolta ruokaomavaraisuudesta.

Kouluruuan raaka-aineiden ja valmistuksen kotimaisuusasteesta ei ole ollut selkeää yhteismitallista tietoa. Kotimaisuusasteen nostaminen tarvitseekin jatkuvaa seurantaa ja selkeitä yhteismitallisia kriteereitä siitä, miten kotimaisuusastetta lasketaan. Aidosti kotimainen ruoka on sekä tuotettu että valmistettu Suomessa. Ruuan raaka-aineen tulee olla kotimaista. Ruokatieto on valmis tuomaan omaa osaamistaan kotimaisuuden seurantaan ja mittarien kehittämiseen.

Julkisten ruokahankintojen kotimaisuutta voidaan nostaa huolellisesti tehtyjen hankintojen kautta. Näin vaikutetaan sekä koko maan että oman alueen talouteen myönteisesti. Kotimainen ruokajärjestelmä alkutuotannosta teollisuuteen, kuljetukseen ja ruokapalveluihin työllistää yli 340 000 ammattilaista. Kotimaista alkuperää olevaa ruokaa hankkimalla saadaan veroeurot pyörimään omassa maassa ja paikallisesti ja siten luoda työtä. Hankintakriteereiden kehittämistä niin, että kotimaista ja lähiruokaa osataan kilpailuttaa, on tehty jo useita vuosia laajassa yhteistyössä ja on hyvä, että näitä jalkautetaan ohjelman kautta.

Kestävyyden kehittäminen on nostettu vahvasti kehittämiskohteeksi kouluruokailussa ja on hyvä, että se nähdään kokonaisvaltaisesti: taloudellisena, ekologisena, sosiaalisena ja kulttuurisena kehittämisenä. Kotimaista alkuperää oleva jäljitettävä ja turvallinen ruoka on vastuullista ja kestävää.

Ruokakasvatus on vakiinnuttanut asemaansa yhteiskunnassamme ja on hyvä, että sen rooli nousee kehittämissuunnitelmassa hyvin esiin. Ruokatieto haluaa muistuttaa, että kiinteä osa ruokakasvatusta tulee olla myös kouluruokailun mahdollistavan ruokaketjun tietämys. Koululaisten tietoa kouluruokaan liittyvästä ruokaketjusta voidaan nostaa esiin mm. osana markkinointia ja viestintää sekä itse kouluruokailutilanteessa esimerkiksi ruoan alkuperästä eri tavoin kertoen. Alkuperätietoisuutta kasvattamisella voidaan vaikuttaa myös ruuan arvostuksen nostamiseen. Ruokatieto ehdottaa, että ”Ruokaketjutiedon lisääminen” nostetaan yhdeksi kehittämissuunnitelman ehdotukseksi (sivu 18, 3.4. Kehittämissuunnitelman ehdotukset).

Kouluruokailu ja kokonaisvaltainen ruokakasvatus tarvitsevat kehittyäkseen osaamisen kehittämistä ja siten myös rahoitusta tulevaisuudessa. Ruokatieto ehdottaa, että osana kouluruokailun kehittämissuunnitelmaa panostetaan hankerahoitukseen osaamisen kehittämiseksi.

Ruokatieto

Anni-Mari Syväniemi, toiminnanjohtaja
gsm. 0505118909
anni-mari.syvaniemi@ruokatieto.fi